

**Nicolai Lancicii E Societate Iesv Opvscvlorvm Spiritvalivm
Tomvs ...**

Łęczycki, Mikołaj

Antverpiae, 1650

Monitum quartum, non obest Reipub. possessio & dominium quod
Ecclesiastici habent in bonis stabilibus & immobilibus, nec legata aut
donata à laicis piis, in beneficium locorum & personarum ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78821](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78821)

dominium successuri sunt. Hoc Sedis Apostolicae Decretum, non sine diris Pontificiis in transgressores editum est à Concilio Generali Lateranensi sub Leone X. sess. 10. & à Tridentino sess. 25. cap. 20. confirmatum est.

32. *Decimoquinto.* Venetam Rempubliam percussit anathemate Paulus V. omnemque eius ditionem interdicto sacrorum miserè perculit propter hanc solam causam, quòd Ecclesiasticis & piis locis quaedam donare & legare prohibuerit, multò tamen mitius quàm quæ nostri Politici, uti satis abundè ab initio præmonitionis huius ostensum est. Si igitur Respub. Veneta, non tolerandâ, iudicio Vicarij Christi Ecclesiasticas immunitates afflixit iniuriâ, & ita quidem, ut necessarium fuerit anathemate Papali atque interdicto puniti temeritatem, quantò maior vis & iniuria fiet, cum votis optatissimè quorundam Catholicorum (nihil ago de hæreticis, nam illi sufficientibus cognitis quorundam Catholicorum, contra Ecclesiam infidus, à pluribus, utpote superuacaneis, sibi temperant) exitus responderent.

33. Præmissis tot ad considerandum rationibus concludo, nullo modo posse Rempub. saluâ conscientiam, uti supra memorauimus, iura & Constitutiones, in præiudicium Ecclesiasticorum statuere. Inprimis enim nihil potestatis in Ecclesiasticos habet, quos Diuina, Ecclesiastica, Imperialia, nostri denique Regni Iura, Legesque ab omni sæcularium iurisdictione exemere, quâ qui caret, ius in alium exercere nequaquam potest, licet illud non iniquum immo etiam de rebus necessariis foret. Hoc & ipsa ratio innuit, & omnes Iurisperiti ac Theologi, cum S. Thoma docent 1. 2. q. 96. a. 4. Ad hæc concedamus Rempubliam nostram, in Ecclesiasticos eo valere iure, (quod quidem nullum in Repub. est, nec esse potest) quod Episcopus in suos Parochos exerceat: nunquam tamen possit aduersus eos, quas quidâ politici desiderant, Constitutiones, etenim ab omni parte perspectis meis quindecim rationibus, eæ essent iniquæ, nec mediocriter damna ac iniurias Ecclesiasticæ immunitati inferrent. Sed eudant DD. Politici quas amant, Constitutiones, ego cum S. Angustino lib. 1. de lib. arb. cap. 5. dico: *Non est lex, quæ iusta non est*: Et iterum cum eodem. *Non iura dicenda sunt, vel putanda, iniqua hominum constituta.*

MONITVM QVARTVM.

34. **N**ulla fides habenda est obtrectatoribus Ordinis Ecclesiastici, falsum patriæ amorem iactantibus, qui sub specie quidem boni communis, fundos nobilium in posterum ab Ecclesiasticis possideri vetant, re ipsâ autem aduersus patriam agunt.

Sed antequam id argumentis comprobem, Lancicij Opus. Tom. 2.

quæso vos egregij patriæ vestræ fautores, quæ tandem fructum è bonis nobilium sæcularium Respub. tulit, ingentem dicitis: duplex est. Primò contributiones seu tributa, quæ Poloni appellant Poborij, in vsus & necessitates Reipub. suppeditant: deinde, imminente in hostem generali expeditione, quantum Polonæ Constitutiones volunt, armati contra hostem validum & numerosum, non qualemcunque procedere, vel sui loco alium armatum mittere. Atqui ex bonis etiam Ecclesiasticorum & Religiosorum, eadem promanant in Rempub. vectigalia. Quod si fortè quis Ecclesiasticorum laboranti patriæ, modis prædictis subuenire noluerit, est ius Ecclesiasticum, sunt Prælati, deferantur suos ad Præsides, & in Consistorio causam agant; interim alij qui solita vectigalia pendunt, viuant immunes à periculo, ne paucorum tenacitas noceat omnibus. Ego verò luce clariùs ostendam, ex bonis Ecclesiasticorum, à munificè quondam nobilitate, ubertim prouisis & collatis, vel certè ab eisdem coemptis, maiorem in vsus Reipub. deriuari fructum, quàm ex bonis Nobilium sæcularium.

35. *Primò.* Omnes Ecclesiastici tempore designato vectigal, ex bonis propriis ad Fiscum Regium deferunt: quòd vix reperies in ipsis vectigalium exactoribus, à quibus non iam communi iure, sed per Constitutiones in Comitibus latas, per Thesaurarios Regni, frustra repetiit non semel Respublica, iam exacta tributa.

36. *Secundò.* In executione vectigalium Ecclesiastici nobilium subditis, ac etiam Regalibus multum indemnitati consulunt. Illi enim qui decimas frumeti à subditis nobilium recipiunt, ad persoluenda tributa, non tantum pro rata respectu decimarum, sed etiam dimidiam omnino partem conferunt, ita ut subditi dimidiam partem vectigalium persoluant, reliquum Ecclesiastici. Quod ipsum magno est cum graamine Status Spiritualis, & Ecclesiasticorum, quorum plurimi decimis viuunt. Plerumque autem cum plura vectigalia imponuntur, plus, quàm ex decimis collegerunt, in persoluedis vectigalibus insumunt. Ideo non pauci iam decimis interdixere sibi, & quod inde sequitur, Sacerdotes in Paræcijs constituti, eoguntur ex templo propertare ad agrum, ab altari transire ad aratrum, manibus quibus non ita pridem Augustissimum Christi Corpus gestabant, tractare vomerem, sulcare terram & abiectionibus infimæ plebis incumbere muniis, ut exiguum, pro miserâ vitæ sustentatione victum tot laboribus, ac ipsis pene lachrymis coëmant, & simul à decimis repetendis abstineant, ad grauissima tributa hæc arte effugienda.

37. *Tertiò.* Sæpiùs Prælati Ecclesiastici, armatis fessis precibus, quanquam libenti, neque minùs

generoso animo, magna Reipublicæ Donatiua suppeditarunt ex suo, per solutis prius integrè tributis quæ alij Nobiles & ex proprijs Dominijs, & ex Regalibus, quorū vsum fructū habent, perfoluunt. Nobiles verò ac etiam Illustrissimi Senatores, nescio an tantum, vel saltem aliquod Reipub. donatiuum obtulerint. Quod si aliquando, certè paucos aded munificos in patriam vidimus, qui periculo imminente, non bonis proprijs, non patrimonio, non sanguini pepercere, modo incolumitati patriæ consulerent. Principem eos inter locum obtinet, immortalis recordatione, ob res pro patriâ egregiè gestas dignissimus, Magnus ille & Respublica clarior & illustrior, quia ab eis integritatem & splendorem suum deriuat. Hac in parte, quantum Ecclesiastici Reipublicæ præstiterint, omnibus in comperio est, illi enim suis fortunis Consanguineos & amicos sæculares, quò magis patriæ profuturi sint aliquando, benè non instruunt modo, sed etiam coemptis amplissimis Dominijs & prædijs cumulant, & ita triplici modo Reipublicæ succurrunt. Imprimis pecunijs, quibus onustos ad bella, aliæque patriæ obsequia Consanguineos expediunt iterum pecunijs, quas possessoribus bonorum immobilium, ea pro amicis coemendo expendant: demum ipsi prædijs atque bonis immobilibus, in amicis & sanguine innotos testamento relictis.

38. *Quartò.* Exigua satis ex bonis nobilium vctigalia recipiuntur propter vastationem eorum, partim rigido nimis regimine, partim illatis sæpius iniurijs, quæ in causa sunt, vt subditi deserant nonnunquam fundos nobilium. In bonis autem Ecclesiasticorum benè prouisum est, ab Episcopis, Archidiaconis, Decanis, Reuiforibus, indemnitati subditorum, ad perfoluenda eò facilius omnia Reipublicæ tributa, quàm exactissimè, modo violentas manus ab eis miles absteineat.

39. *Quintò.* A quo peto sæcularium, insignis aliquando substantia in Rempublicam deuoluta est: nihil eiusmodi audiuius, ab Ecclesiasticis tamen, tot prædia, tot fundi, nescio quo iure, in Reipub. vsum deuenerunt. Ita Veliciensis salis officinam, in Diocesi Cracouiensi, non paucos fundos à Monasterio Tinecensi, neque contemnenda prædia à Præpositura Micchouiensi, & similia passim, præsertim in Prussia Ecclesiasticorum bona, totam denique Linoniam ab Ecclesiasticis auulsam reperies. Quæ tamen illorum hac de re querelæ: certè modestiores sunt nostris Politicis, qui contumaces assiduo linguas, in eorum bona, atque aded, ipsam nominis famam exerunt.

40. *Sextò.* Quis vnquam Senatorum ex amplissimis licet ditionibus, vel minimum quid in ornamentum Reipub. legauit? Scimus tamen Illustrissimis Episcopis Cracouiensi & Culmenfi & secretò ab alijs, & donatiue sæpius inter viuos, & testamento pro communi Reipublicæ bono valde multa relictæ, quæ vel patriæ immediatè, vel Serenissimo Regi in bonum Reipub. cederent. Qui enim fouet caput, totam corporis molem sustentat, quæ cadet, si ad capitis, quæ necesse sitatem, quæ communitatem aliquid deesser.

41. *Septimò.* Omnis Reipublicæ dignitas & amplitudo pendet ab incolis, qui, quò ditiores potentioresque sunt, eò & Respublica clarior & illustrior, quia ab eis integritatem & splendorem suum deriuat. Hac in parte, quantum Ecclesiastici Reipublicæ præstiterint, omnibus in comperio est, illi enim suis fortunis Consanguineos & amicos sæculares, quò magis patriæ profuturi sint aliquando, benè non instruunt modo, sed etiam coemptis amplissimis Dominijs & prædijs cumulant, & ita triplici modo Reipublicæ succurrunt. Imprimis pecunijs, quibus onustos ad bella, aliæque patriæ obsequia Consanguineos expediunt iterum pecunijs, quas possessoribus bonorum immobilium, ea pro amicis coemendo expendant: demum ipsi prædijs atque bonis immobilibus, in amicis & sanguine innotos testamento relictis.

Multosne in hanc vsque diem numerabis qui bona Nobilium Sacerdotali dignitate inaugurati Ecclesijs reliquerunt? inanis est timor hic; iam laudati maiorum recesserunt mores & sæcula, in Ecclesiaram ornamentum verè aurea, nec amplius dicentis ocellula lecta nobilium bona, in vsus pios patebunt.

42. *Octauò.* Si Atheus non es, fateberis id, quod S. Spiritus Iacobi 5, v. 16. affirmat, *multum mirum valere deprecationem iusti assiduum.* Fateberis, quòd integram ciuitatem à debitâ celestibus penâ, aliquot iusti defendant. ita enim Deus ad Abraham Gen. 18. vers. vltimo. *Non delebo Sodomam propter decem iustos;* Fateberis, quòd amicus Dei, cum diuinâ gratiâ insignè felicitatem in eas domos vbi commoratur, importet: *Benedixitq; Dominus domui Aegypti propter Ioseph. & multiplicauit, tam in adibus, quam in agris cunctam eius substantiam Gen. 39. vers. 5.* Fateberis demum, quòd præsentia vnus hominis Deo chari, diuinam prohibeat vindictam à puniendis peccatis mortalium. *Habemus enim Gen. 19. vers. 22. quòd cum destitasset Deus impuras quinque Ciuitates, igni celo demisso consumendas, dixerit ad Lot: Festina & saluare ibi, quia non potero facere quinquam, donec ingrediaris illuc. Quod si ita lores habet, quid Reipublicæ detrimenti eueniet, quando Ecclesiasticos vberioribus manibus peto*

proventibus? nihil profectò: immo felicitas magna, nolentibus etiam, oportune ingereatur. Illi enim multiplicatis redditibus, plures erunt, & ut homines Deo chari, quia eius ab obsequiis, frequentibus orationibus, immaculatis missæ sacrificijs vindicæ diuinæ dexteræ, vibrata in scelestos homines, arcent fulmina, simulque impetrant ea, quibus Respublica velut fortissimis cincta manibus, immunis à periculis auitæ felicitatis & fortunæ secunda viuat, ac vigeat incolumis. Quid nobis profunt superbo opere ductæ in altum turres, castella, bellicæ machinæ, tumuli & monumenta hæc regnotum essent, non munimenta vel præsidia, si eis tantum non cœlesti patrocinio niteremur. Eduxit ingentem exercitum populus, multis rationibus Deo probatus contra Amalechitas, causâ belli iustissima fuit, & tamen victoria, non nisi à manibus Moysis, Deû pro tantis bellatoribus exorantis pependit. Exod. 16. vers. 11. Sed & nos cui tandem insignes illas de barbaris victorias. Sacerdotum ne Sacrificijs qui fuis in cælum precibus exoratum Numen nostris à partibus stare coegerunt. an paruis illis legionibus, quæ immanibus ex tota Africa & Asia lectis exercitibus erant impares, deferemus? Certè S. Gregorius Nazianzenus Orat. 1. in Iulianum nobis adtupulatur, cum ait ad Religiosos, *Elenatio manuum vestrarum extinguit flammam*. Igitur locuples penu vestrum pateat Ecclesiasticis, augeatur eorum numerus cum redditibus, ut ita crescentibus eis, vestra quoque bona crescant, & in dies ea capiant incrementa, quanta peroptatis.

43. Serui sunt vestri, vobis ab obsequiis Spiritualibus, longè præstantioribus, quàm quæ à famulis minis necessariis tantoque Satellitio, non ad aucupandam gratiam, sed ad magnam usque supremi Numinis offensam exhibentur. Illis tamen ampla patrimonialia, de bonis nobiliu coemptis, Ecclesiasticos verò vobis magis fidiore, etiam à coemendis & oblatis arcetis. David propter amicitiam, quam cum Ionatha contraxit, & illius affectum erga se, licet grauibus admodum à Saul, lacessitus iniuriis, etiam cum amittendæ vitæ periculo, tamen Miphibozet, non optimo tantum patrimonio munivit, sed etiam ad regium epulum suumque palatium inuitavit 2. Reg. 9. Ecclesiastici verò, vtiliores DD. Politicis, quàm Ionathas Davidi, neque diebus, neque noctibus parcit, quominus eorum peccatis offensum Numen suis mitigent precibus, & morti sempiternæ per peccatum damnatos gratiæ Dei reddant, intercedente nozarum veniâ. Sed quod magis miretis, resciant illi sæculares Augustissimo Christi corpore, patiterque sanguine, tamen interim ad commodam vitæ sustentationem, ne minimum quid, vel in remunerationem

44. tanti beneficij referunt, quinimò plurimi reperuntur tam perfictæ frontis, qui Ordinè Ecclesiasticum, priuatim & publicè per se & per alios, iniuriis persequi, calumnijs apud alios turpiter prostruere, falsis insuper delationibus ac detractionibus, nativo candore spoliare non desunt. Sed dicit aliquis, sufficere Ecclesiasticis pecunias ad sustentationem, quid igitur fundos & possessiones coemunt, quid oblatas tanopere tuentur? huic primò responsa velim, quæ Nobiles ipsi, si ab Ecclesiasticis tale quid decreto stateretur, dicerent. Verùm quid tandem causæ? cur eiusmodi Decreta, sæculares in præiudicium Ecclesiasticorum adornant, quæ ipsi ferre non sufficerent? Illi fundos & prædia tenent, ad licentiùs luxui vacandum, & in superfluis vestibus, magisque curiosis quàm necessarijs, in equis ad omnem fastum pompamque exornatis, consumenda patrimonialia, debum ad effrenem omni scelere vitam turpiter inescandam. Hi ad Supremi Numinis cultum impensè propagandum, & commodius proximorum saluti vobisq; ipsis seruendum bona coemunt, ut eadem in suos postea Consanguineos impendant.

Secundò. Etiam Veneti pecuniam Ecclesiasticis testamento relictam non denegabant, & tamen decretis Pontificijs in pœnam, emerariorum bonorum immobiliarum prohibitionis, grauius afflicti sunt.

Tertiò. Pecunia si tempestiuè non impendatur coemendis fundis & bonis stabilibus, breui consumitur, nec vllam sterilis prouentum refert, cum ab eo edictis Politicorum prohibeatur. Hac de re pulchrè Vrbanus Papa in C. videntes 12. q. *Videntes summi Sacerdotes & alij atque Leuitæ, & reliqui fideles, plus vtilitatis posse conferre, si hereditates & agros, quos vendebant, Ecclesijs quibus præsidebant Episcopi traderent, eò quòd ex sumptibus eorum, tam præsentibus quàm futuris temporibus, plura & elegantiora ministrare possent, fidelibus communem vitam ducentibus, quàm ex precio ipsorum, ceperunt prædia & agros quos vendere solebant, matricibus Ecclesijs tradere, & ex sumptibus eorum vivere, &c. Ideo, si aliquis extiterit modernis aut futuris temporibus, qui hæc auellere nitatur, iam dicta damnatione feriatur.*

MONITVM QVINTVM.

45. INanis nec ratione susceptus timor, ne vniuersæ Nobilitatis bona Ecclesiastici occupet aut coemant sollicitari. A quibus enim quæue hæctenus coempta sunt? Nam si Episcoporum quispiam fundos à Nobili coemptos suis Consanguineis secularibus, aut viris Ecclesiasticis attribuit, uti plerique fecerunt meâ memoriâ, quid publicæ aut priuatæ rei detrimenti attulit? cum precium dederit, quo paria aut melio-